

Jak se dělá úvaha

„Úvahou“ zde myslím specifický útvar, tzv. „biblický program při setkání mládeže ČCE“. Jsou i jiné formy bibl. programu (diskusní skupiny, bibliodrama, strukturální analýza). To tu nebude.

Popisovaná příprava zabere alespoň 30 – 40 minut, nedá se to stihnout dřív, na výsledku je to příliš vidět. Úvaha se nedá dělat jen „za pochodu“, při jiných věcech. Leckde mohu o věci přemýšlet, přicházet na další nápady. Ale čas, výslovně nad Biblií a dalšími texty, nelze vynechat.

Jak se úvaha NEDĚLÁ (dělat nemá):

- ✓ přemýšlím, o čem by úvaha měla být. Napadne mě téma, já o něm zase přemýšlím, napíšu si pár bodů. Nakonec hledám, který biblický text by se k tomu hodil.
- ✓ listuji Biblií a hledám, co by mě zaujalo. Najdu buď to, co dobře znám, nebo naopak něco nového. Pak o tom začnu přemýšlet, některé myšlenky shrnu na papír, příp. řeknu z paměti.

Proč to není ono? Tady není obsahem úvahy Bible, nýbrž moje vlastní myšlenky (na Biblii v podstatě nezávislá). Křesťan však má naději, že Bible sděluje něco nad rámec jeho myšlenek. V uváděných příkladech se toto biblické slovo objevit nemůže.

Navíc: kdo použije Biblii (a to jen jako doplněk) a vlastní hlavu, nebere vážně, že odborníci vědí o věci víc než on. Ve všech oborech lidské činnosti člověku pomáhají profesionálové, proč by teologie měla být výjimkou?

Před začátkem

- ✓ Nebát se „úvahy“! Není to tak těžké a přinese to užitek: druhým, ale nejvíc mně samému; však někdy to jediná chvíle, kdy otvírám Biblii.
- ✓ Farář, jeho knihovna i jeho hlava jsou vždy připraveni pomoci. Ale je třeba zavolat, zajít. I to chce čas.
- ✓ "Úvahu" je možné promýšlet kdekoli, ale k hlavní práci je vždy potřebí vymezený a soustředěný čas.
- ✓ Je nutné si hlavní věci **napsat**. Nosit to jen v hlavě je málo, leccos se zapomene, hodně vezme tréma, zbytek pohltí zážitky toho dne. Pak se i dobré myšlenky stávají „kecáním“.

Jdi do toho

zeptej se

čas

piš

Vlastní postup

jaký text

To je nejtěžší, vybrat text! Nejlepší pomoc je pravidelné čtení Bible – třeba denně dva verše podle „Hesel JB“ – občas tě něco zaujme víc než jindy. Nebo si vzpomeneš na text, který znáš, máš rád – a nevíš, kde je. Můžeš se zeptat. Poslední pomocí potom je přečíst si nějakou knihu (o čem je, víš od konfirmace) a najít tam nějaký text, který je ti blízký.

čtení

Vybraný oddíl si **přečti dvakrát**. Poprvé normálně, podruhé velmi pomalu, slovo za slovem. K dispozici máš zpravidla i různé překlady české i zahraniční (viz dále), podívej se do nich!

obsah

Zkus z paměti **zopakovat obsah**, děj, hlavní myšlenku. Zkus vymyslet název. V ekumenickém překladu jsou nadpisy hotové, zkus vymyslet svůj. Pomůže to najít, oč v textu jde.

první nápad

Zachyt' „**první inspiraci**“. Co tě napadlo nad textem nejdříve? Co ti připomíná, nad čím ses zarazil, co tě potěšilo? Mluví o něčem z tvého života? O čem? Nebo ne? Napiš si to! Nelekni se, když výsledek bude nulový.

souvislost

Podívej se na **kontext**. Oddíl před a za tím, který máš jako text úvahy, čti pečlivě, několik oddílů před a za zběžně. Pokus se najít, jak tvůj text s okolními souvisí: je to výklad předchozího, úvod k dalšímu, další ilustrace, je zcela samostatný... apod.

realie

Uvědom si, odkud text je (ze které biblické knihy, **autor, doba vzniku, hlavní záměr** aj.) a v úvaze to řekni ostatním. Něco je v Katechismu, Wikipedii, nějaké knížky máš možná doma. Nebudeš-li dělat úvahu na poslední chvíli, můžeš říci farářovi, on ti řekne nebo půjčí...

literární druh

Pokus se určit, o jaký **literární druh** se jedná (dějové vyprávění, podobenství, modlitba, polemika, výrok Ježíšův aj.) I to ti napoví, co dál. Ve vyprávění budeš hledat dějovou zápletku, něco bude vypadat jako scénář filmu, u Ježíšova výroku se zeptáš, jestli to řekl Ježíš takhle a jak to víme...

klíčová slova

Vypiš si „**klíčová slova**“ textu a napiš k nim vysvětlení či svůj komentář. Může ti pomoci zase i třeba Wikipedie, někdy máš doma slovník, leccos se dá najít na webu i jinde. (Kupř. čteš

„strach“ – není strach jako strach, co je, z čeho pochází, z čeho já mám strach aj.). S některými pojmy si možná nebudeš vědět rady (kupř. sení, „milost“). Napiš svoji představu, nebo – „nevím“. Neboj se nevědět!

otázky

Jsou-li v textu věci, kterým nerozumíš, napiš **otázky**. (Kupř.: Proč nesměli učedníci trhat obilí v sobotu? Proč bych měl odpouštět 7x? Kdo je to saducej? Co to znamená, že láska nikdy nezanikne? apod.) Nemáš-li odpověď, nevádí. Položíš otázku ostatním.

odkazy

Vyhledej **biblické odkazy** k danému textu. V Ekumenickém překladu (dále jen ČEP – Český ekumenický překlad) je na dé straně dole číslo téměř každého verše vytištěné kurzívou v závorce a vedle něho jsou odkazy na jiná bibl. místa, kde se mluví o stejné věci. V Kralickém překladu jsou odkazy za každým veršem.

smysl

Zkus zapsat **smysl** oddílu, jeho úkol, poselství. Proč v Bibli je, co říkal tehdy a co dnes. Vezmi vážně, že každý text v Bibli má svůj záměr, jinak by tam nebyl! Zase: neboj se říci „nevím“, nebo „nezdá se mi to, nelíbí“.

dnešní pohled

Na **smysl**, záměr oddílu se podívej očima **dnešního člověka**. Je tu vztah k současnému životu, našim otázkám, problémům, názorům. Odpovídá na nějakou současnou otázku? Mění nějaký náš postoj, vede k něčemu? Ukazuje něco, co jsme dříve neznali, neviděli? Podívej se na text očima současného **nekřesťana**, nejlépe konkrétního. Co by textu řekli kamarádi, spolužáci, nebo třeba nekřesťané v rodině? Budeš-li k tomu mít odvahu, zkus to doopravdy a zeptej se! V úvaze to možná budou největší perly!

shrnutí

Všechno shrň do **celku**. Možná to bude vyprávění, možná jen **kaleidoskop** - co bod, to jedna nebo dvě věty... a máš úvahu hotovou.

dobrá zpráva

V úvaze příliš nemoralizuj „měli bychom, máme, nesmíme...“. Hledáme napřed dobré oznámení, evangelium.

Další dobré rady

- ✓ Je dobré nosit text v hlavě pár dnů před započatím práce. Nošením v hlavě vznikají nejlepší nápady a souvislosti.

včas

- ✓ Nezapomeň na **modlitbu**. Nejen „dej, ať to napíšu“, nýbrž „prosím o porozumění“ a nejlépe „ať slyším ne sebe a své nápady, ale tvé slovo, Hospodine“. A existuje i úspornější modlitba, přístupná i těm, kteří se modlit neumí: tiché soustředění, kdy si uvědomíš, že všechny myšlenky a nápady, které máš, stejně nejsou jen tvé, nýbrž se rodí jako součást tohoto světa, s celým jeho kontextem. I tvá úvaha patří do kontextu dějin a tvůj podíl je vlastně malý. Vlastně je to pokora a vděčnost...
- ✓ Je dobré, skoro nezbytné používat nějakou **literaturu**. K půjčení na faře, leccos na webu, něco je možná doma. Jen s Biblií a papírem se úvaha téměř nedá napsat, natož bez papíru!
- ✓ Co nezapomenout: **různé překlady Bible!** Na stránkách našeho sboru (link: strasnice.zde.cz) najdete bránu jak na české Bible, tak na několik desítek cizojazyčných!
- ✓ **Biblický slovník** pro reálie světa Bible – že ho nemáš doma? Ale máš, máš-li internet! Opět na stránkách našeho sboru!
- ✓ Existuje spousta **komentářů** Bible, příruček. Pozor, jsou různé kvality, neber všechno. Zeptej se, farář ti poví, půjčí!

modlitba
literatura,
web

pro mládež ve Strašnicích napsal © -paki-, září 2010